

Szentes Tamás

Néhány kérdés és megjegyzés

**Botos Katalin “Katonabánat. Gondolatok a háborúról” című
és Gazdag László “Már az eszkimó szín?” c. írása kapcsán**

Mindenekelőtt gratulálok nemcsak mindkettőjüknek az őszinte és a fájdalmasan, illetve “morgolódva” is reális, tárgyilagos megnyilatkozásért, hanem az “Utódaink Jövője” internetes folyóirat szerkesztőségének is a kötetlen, nyílt vitákat, vélemény- sőt gondolat-cseréket is lehetővé tevő gyakorlatért. Ez egyre inkább ritkaságnak számít (különösen a nemzetközi adatbázisokban az impact-factor alapján rangosnak ítélt folyóiratok körében).

(1) Első kérdésem az (és nem először teszem fel) a következő: Miközben és annak ellenére, hogy minden civilizált állam büntetőjogi kódexében a legsúlyosabb bűncselekmény a szándékos gyilkosság, különösen a sorozatos vagy pláne tömeges gyilkosság, akkor hogyan lehetséges, hogy a nemzetközi jogban a háború (minden háború), amely szándékos és tömeges gyilkosságot jelent, nem kap ilyen minősítést? Sőt, amíg a BTK-kban a gyilkosság pusztán szándéka és a gyilkosságra való felbújtás is büntetendő, a háborúra való felkészülés, vagyis a fegyverkezés és haderő-fejlesztés voltaképpen elfogadott cselekmény.

E kérdés persze naivnak tűnik, pedig nagyon is reális és nem csak logikus, hiszen az ENSZ létrehozásának célja a világbéke biztosítása, a háborúknak, sőt a fegyverkezésnek is az elkerülése volt, és az általános leszerelés terve is a Közgyűlés napirendjén szerepelt. Ráadásul a nukleáris és más tömegpusztító fegyverek korában már semmilyen nemzetközi konfliktus sem oldható meg fegyveres erőszakkal. A „Si vis pacem para bellum!” legfeljebb csak a múltban igazolhatta, többnyire akkor is apologetikus módon, a fegyverkezést, de ma már az lenne a helyes jelszó: „Si vis pacem, para pacem!”, és talán ez volt alapgondolata az 1980-as évek „Preparation for life in peace” ENSZ-programjának (amelyben magam is részt vettem az UNU keretében).

(2) A fenti kérdésre a válasz sokak részéről bizonyára az, hogy a megtámadottnak joga van védekezni, sőt a fegyveres támadástól veszélyeztetettnek joga van fegyveresen felkészülni. Csakhogy az említett büntetőjogi kódexekben, illetve a bűnvádi eljárásokban azt is vizsgálják, volt-e lehetőség a támadás elkerülésére, és nem volt-e a támadás kiprovokálva a megtámadott részéről. A fegyveres védekezés is csak akkor büntetlen, ha arányos. (Azt a kérdést már fel sem teszem, hogy vajon Ukrajna és különösen Izrael védekezése megfelel-e e kritériumnak.)

(3) Azt is indokolt megkérdezni, hogy a nemzetközi politika és az egyházak vezető személyiségei között miért csak Ferenc pápa hozza szóba az általános leszerelés követelményét és nevezi meg a háborúknak érdekelteket, vagyis a fegyvergyártókat és fegyverekkel kereskedőket! A válasz erre alighanem Gazdag László esszéjében van meg, legfeljebb az elképesztően gyenge értelmi képességek, a történelmi tanulságokat és a realitásokat figyelmen kívül hagyó nézetek mellett (mint amilyen a lett államfő nyilatkozata) a cinikus, farizeus és korrumpált magatartások is említendőek (mint jó néhány EU-vezető, illetve képviselő esetében), valamint azok hátterében a katonai-ipari komplexumok és fináncoligarchák befolyása is.

(4) Nem hagyhatom megjegyzés nélkül azt az ellentmondást, amely a magyar kormány béke-pártisága és a NATO-tagságból adódó kötelezettségen túlmenő haderőfejlesztés között, valamint a NATO-tagságért érzett „büszkeségnek” és ugyanakkor a NATO-vezetés „háborús pszichózisának” a külügyminiszter által tett kinyilatkozásban

mutatkozik. Ugyanakkor nagyon is helyeslem és nagyra értékelem a Kelettel és a „globális Délel” való kapcsolatok fejlesztését, a minden irányban nyitott diplomáciát, és különösen Afrika elmaradott, illetve veszélyeztetett országainak megsegítését, valamint a háborút támogató fegyverszállítások tilalmát.

(5) Súlyos hibának tartom, mivel értelmetlen és káros hatású, az őrző-védő rendőrség és a tűzoltóság, valamint a katasztrófa-elhárítás indokolt erősítése helyett a magyar haderőnek a NATO-kötelezettségen túlmenő fejlesztését, a kadetiskola létrehozását és a katonai pálya népszerűsítését, különösen a hadászati fegyverek, tankok, harci repülőgépek, stb. gyermekek számára bemutatását. Mivel szomszédjaink részéről támadás aligha várható (és ha mégis bekövetkezne, úgy a NATO védelmet biztosítana), ezért hazánk számára veszélyt csak a nukleáris világháború jelent, amelyben a magyar haderő már mit sem számít. Valós veszély ugyan az illegális migránsok tömeges, mindinkább fegyveres kísérete, amelyet viszont a megerősített rendőrség és a terrorelhárítás is képes lehet elhárítani.

(6) Újabb kérdés: Ha a NATO valamelyik tagállama, következésképpen (a NATO alapokmánya szerint) maga a NATO is résztvevője lesz az ukrajnai háborúnak, vajon hogyan tud abból Magyarország NATO-tagállamként kimaradni?! Mivel pedig a NATO és Oroszország közötti háború óhatatlanul nukleáris háborúvá fajulna, egyáltalán mely országok, illetve földrészek maradhatnának mentesek a végzetes következményektől?!

(7) NATO-tagágunkkal kapcsolatban azt is megjegyezném (bár „késő bánat, eb gondolat”), hogy a rendszerváltás idején nagyon nagy hibát követtek el a „rendszerváltó”, illetve hatalomra kerülő politikusok az által, hogy Nagy Imre és kormánya végakaratóval ellentétben, azt feledve vagy megtagadva, és a kedvező nemzetközi körülmények ellenére is elmulasztották hazánk semlegességét törvénybe iktatni és ahhoz az ENSZ jóváhagyását, illetve garanciáját kérelmezni. (A még Gorbacsov-vezette Szovjetunió delegátusa is elfogadta volna azt a BT-ben, a Nyugat meg így honorálhatta volna az 56-os forradalmunkat és a rendszerváltást megelőző vasfüggöny-lebontást.) Nem ártana emlékezni arra, hogy Nagy Imre és forradalmi kormánya a szovjet agresszió ellenében nem a NATO vagy az USA segítségét kérte, hanem az ENSZ-ét. Ha az 1990-es évek elején hazánk semleges országgá vált volna, akkor erre nemcsak valóban büszkék lehetnénk most, hanem akkor létrejött volna egy olyan nyugat-keleti semleges blokk (Svájc, Ausztria és Magyarország) Közép-Európában, amelyhez minden bizonnyal Lengyelország és példája nyomán alighanem Csehország és Szlovákia is csatlakozott volna, és így a már semleges Svédországgal és Finnországgal együtt egy észak-déli semleges zóna is kialakulhatott volna. Ez biztosíthatta volna Európában a tartós békét.

Utólag persze könnyű bölcsnek lenni, de azért a tanulságot levonni, nevezetesen a fegyverkezés és háborús konfliktusok ellenében, valamint az általános, különösen a hadászati leszerelés, a demilitarizáció és semlegesítés vonatkozásában még nem késő! És ha a világ vezető politikusai a 21. században a konfliktusok tárgyalások révén történő megoldásának ezt a nemcsak egyedül helyes, hanem egyedül lehetséges útját választják, akkor a most 75. születésnapját ünneplő, eredeti célján és funkcióján túl terjeszkedő NATO-t immár „nyugdíjba” lehetne küldeni – mielőtt még hasonló katonai szövetségek jönnek létre.

Siófok, 2024. 04. 05.